

*

Violeta Janjatović, Državni univerzitet u Novom Pazaru,
Departman za filološke nauke, SP Engleski jezik i književnost
Aleksandra Popin, Državni univerzitet u Novom Pazaru,
Departman za filološke nauke, SP Srpska književnost i jezik, Srbija

***OSLOBAĐAJUĆA TRANSFORMACIJA ŽENSKIH LIKOVA
U ŠEKSPIROVIM I DRŽIĆEVIM KOMEDIJAMA?***

U doba kraljice Elizabete I važio je uverenje da su žene intelektualno, fizički i moralno inferiornije od muškaraca. Dok se jedan broj ženskih likova Šekspirovih drama uklapa u stereotipnu sliku vremena i u potpunosti oslikava rodne uloge tog perioda, neretki su i oni ženski likovi koji ruše stereotipe o ženi kao

submisivnom, krhkom biću, bez prava na sopstveni identitet. Pod uticajem renesanse, koja je, između ostalog, označila i transformaciju žena i odnosa prema njima, ali i slike kraljice, moćne i dominantne vladarke, Šekspir nereretko u svojim komadima slika žene kao inteligentne, hrabre i plemenite i kao žene koje se po svojim stavovima, ali i po pravima koje zahtevaju ni po čemu ne razlikuju od muškaraca. Nezavisne mlade žene poput Rozalinde iz drame *Kako vam drago* ili Beatrice iz drame *Mnogo buke ni oko čega* predstavljaju dramatičan kontrast u odnosu na Hermiju iz drame *San letnje noći* ili Heru iz drame *Mnogo buke ni oko čega*. One se ne uklapaju u sliku idealne žene tog vremena. Takođe, one nisu nezavisne u modernom smislu reči, ali kada ih poredimo sa tipičnim ženama Šekspirovog doba, one to zasigurno jesu.

U radu ćemo analizirati i komedije Marina Držića. Ispitivaćemo na koji način je ovaj autor kreirao ženske likove, te da li je renesansni duh u Dubrovniku, koji je na mnogo načina izmenio život svih društvenih slojeva, uticao i na to da se transformišu i likovi žena kod ovog autora. U nekim segmentima tekstova (npr. *Tirena*, *Skup*, *Dundo Maroje*) primetna je konzervativna, patrijarhalna kritika društva, odnosno veličanje patrijarhalnog reda i morala, osuđivanje novotarija, posebno usmerenog na omladinu, naročito žene. One se kvalifikuju kao neradne, neinteligentne, zaluđene modom. U literaturi se može pronaći podatak (što je ušlo i u tekst *Dunda Maroja*) da su devojke mogle ići ulicom samo uz pratnju starijih žena, o velikim praznicima do crkve, dok su udate imale veću slobodu, ali uz pratnju muževa. U Držićevim komedijama, kada je o uslovno „oslobođenim” ženskim likovima reč, javljaju se vile, kurtizane, Kotoranke, sluškinje. Kod nekih od njih dolazi do svojevrsnih transformacija manifestacija identiteta, pa ćemo utvrđivati njihovu motivisanost i funkciju.

Na kraju ćemo pokušati da izvedemo zaključke o sličnostima i razlikama u kreiranju ženskih likova u komedijama ovih dvaju pisaca, te o tome u kojoj meri kulturni duh jedne epohe (ni)je mogao uticati na njihovo oslobađanje.

Ključne reči: Šekspir, Držić, ženski likovi, transformacija, identitet